

ENRICH SERRA

vuy, que 'l nom d' aquest jove y reputat artista, es conegut y apreciat degudament per tothom, no 'ns sembla inoportú que LA RENAISSANCE dedique algunas ratllas á fer coneixe sos antecedents, més y més, quan ja importants revistes francesas, inglesas é italianas han donat á llum detallats articles biográfichs de nostre pintor catalá; honrant axís á son talent y portant á cap lo que fins are, no creyém hage fet cap publicació de nostra terra.

L' Enrich Serra, no es ja lo modest jove sobre quins mérits y pervenir se fan judicis més ó menys benévols pera encoratjarlo, no; ell es l' artista que te un bon renom adquirít perque sas obras han proporcionat ocasió de jutjarlo ben notablement. Los crítichs de més severa opinió han donat ja son unánim y satisfactori veredicté y son géni reconegut per tothom va axamplant cada dia sas alas,

que Deu vulga pera honra del art y de Catalunya, pugan volar sempre ab la relativa progressió que fins are ha anat crexent ab rapidesa prodigiosa.

No 'ns pertoca enumerar y examinar aquí, las bonas qualitats de las produccions de nostre amich, puig nos mancan esperiencia y coneixements; sols nos proposém fer referencia de sa vida y antecedents artístichs, perque sían coneguts de tothom, ja que ben be ho merexen per ser eminentment gloriosos y dignes.

Enrich Serra, nasqué á Barcelona lo dia 7 de Janer de 1859.

Fill d' uns honrats y humils industrials, sentí ja en sa infantesa cremar lo foch del géní en son cor y demostrá condicions envejables que indicavan en lo modest noy aficionat, al artista distingit. Son amor al art era un prodigi; incansable y ferm treballava ab tota la constancia propia de un carácter enérgich y decidit. Inmens era 'l número de las contrarietats é impediments ab que lluytava més axó sols servía per alentarlo encare doblement. L' art era per ell, la vida; havia vist poch, molt poch, y sense cap estudi previ, ni cap regla prescriptiva, produhía dibuxos altament acceptables. Ignorat de tothom y sense disfrutar d' una posició brillant pera empendre sa educació artística, seguía dibuxant sens altre ajuda que sa ferma voluntat y sens altre emulació que 'ls delitosos ensomnis de son géní y las migradas esperansas de son jove y senzill ideal.

En 1874 comensá á apendre en nostra Academia de Bellas Arts, essent dexeble del modest y savi catedrátich D. Ramon Martí y Alsina. Lo talent del jove artista s' anava manifestant prodigiosament y animat per son respectable y digne mestre comensá á produhir algunas obretas que cridaren ab justicia l' atenció dels amants del art. Com desgraciadament acostumem á veure massa sovint en la majoría de 'ls talents escullits, lo jove dibuxant no gosava d' una posició social gayre envejable y lo trevall

ocupava allavors tot lo temps que hauria pogut dedicar á sas bellas aficions.

Per un etzar benehit, allavors caygué un de sos dibuxos en mans dels aprofitats artistas argenters, germans Torruellá, quins veyent y apreciand las qualitats d' en Serra, foren los primers en alentar-lo y protegir-lo. Ells consideraren degudament lo mérit del jove modest y á ells sens dubte devém avuy, lo poder admirar son talent. Animats dels mellors desitjos, presentaren lo novell artista al reputat escultor D. Domingo Talarn, aquell á qui pertoca també la gloria d' haver protegit y ajudat al eminent Fortuny. Aquest senyor, plé de generós entussiasme, no 's feu pregar gens pera decidir-se á contribuir als estudis d' en Serra y després de cercar y reunir un círcol de distingidas personas de totas classes socials, que 's comprometeren á costejar una pensió pera l' aprofitat pintor y dibuxant, l' acullí en son taller d' escultura ahont en Serra treballava á totas horas, fent rápits avansaments y dexant-hi magnífichs y valiosos recorts de son inspirat llápis.

Un any després, nostra Exma. Diputació, obrí un concurs artístich pera premiar la mellor obra pictórica en que 's presentés l' alegoria de la Pau, y 'l jove Enrich Serra, animat dels més bons intens y ab tota la ingenuitat y modestia propias de son senzill y afectuós caràcter, prengué part en lo certámen pintant un bell quadro al oli, que ben segur tots los aficionats al art, recordém encare, y que fou la primera obra d' importancia que 'l doná á conéxe' com á artista de valer. Si be lo fallo del jurat no l' hi fou favorable, satisfactori en extrém va ser per ell, que un opulent capitalista belga, Mr. Georges Fernand, adquirís sa producció pagantne la matexa quantitat que la Diputació adjudicaba com á premi en lo esmentat concurs; honrant ab axó al art catalá y encorajant vivament al artista que ben lluny estava de creure que sa obra pogués ser tan justa y dignament recompensada. Allavors ell tenia fetas una porció de acuarelas y dibuxos, que eran altres tantas obras estimables, y Mr. Fer-

nand, las adquirí totas ab afany, destinantlas á enriqueir sa numerosa, variada é important galería pictórica de Lóndres. Tot axó l' hi doná un principi de reputació y popularitat y l' hi feu conéxer la bona y franca amistat de importants y diferents personas que unanimament l' animavan á seguir lo camí que ab tants mérits y coratge havia emprés.

Lo nom d' en Serra, comensava á ésser molt conegut: sos bonichs y notables estudis del natural eran buscats per tothom que tenia la sort de tractarlo y apreciar sas bonas qualitats d' amich y d' artista. Quasi infinit fou lo número de dibuxos al llápis y á la ploma que produhí nostre company; contantse entre aquells, molts retratos de semblansa exacte, que avuy encare conservan com á veritables joyas, las personas que tingueren la fortuna d' obtenirlos.

Lo jove artista havia demostrat ja ben bé quina era sa escola predilecta; admirador y entussiasta del gran Fortuny, anava imitantlo y seguint sa manera de fer purificant al mateix temps son istil, mentres sos quadros y dibuxos se feyan sempre recomanables per lo ben estudiat y simpátich realisme que hi dominava, per la vida y naturalitat que 'ls embellía y per l' enérgica entonació y encertats efectes de clar y obscur, que feyan digne contrast ab un rich y espléndit colorit. L' Enrich Serra s' enamorava de tots los géneros y assumtos; tant prompte emprenia en una tela colossal una difícil composició de carácter histórich, propia d' un atleta del art, com bosquejava un senzill estudi anatónich en un reduhit paper; axís mateix pintava una bella y arrogant odalisca embolcallada ab las ricas y llampants robas orientals; com dibuxava lo sentimental y tendre «Idili» que tots conexém, per haver sigut publicat y reproduhit per las importants revistas «L' Art» de París, «La Llumanera» de Nova-York y «La Ilustració Espanyola» de Madrid.

A principis del any 1878, marxá á Roma pera conéxer y admirar los grans mestres de l' escola italiana y pera

preparar ab estudis y temps, la volada que son gèni em-
prengué més tart. S' establí en la ciutat dels Cèssars, ad-
quirint lo mateix taller ahont treballava lo renomnat
Pradilla y ahont aquest hi pintá sa immortal «Doña Juana
la loca.» Després de viure ab la agradable companyia dels
artistas catalans allí residents, que l' hi donaren assenya-
ladas provas de germanó y companyerisme, després d'
ésser nombrat soci del distingit «Círcol Artístich-Interna-
cional» y de formar part de la «Academia de Gigi,» esta-
blerta en la «Vía Margutta,» ahont també assistiren For-
tuny y Rosales; fou presentat á totas las eminencias
artísticas, científicas y literarias de Roma, y rebut en
audiencia particular per S. S. Lleó XIII, qui á més de
felicitarlo per sas obras, ab paraulas en extrém falagueras
pera Catalunya, l' hi encomaná son propi retrato que en
Serra pintá ab lo meritori acert que tant lo distingeix.
Lo director de la universal revista «L' Art,» de París,
Mr. Paul Lervi s' entussiasmá vivāment al conéxer lo ta-
lent artístich de nostre jove compatrici y á més de ferli
brillants proposicions pera que acceptés l' honrós y enve-
jat càrrech de dibuxant d' aquella publicació, lo presentá
á la embaxada belga, ahont tingué ocasió de pintar tam-
bé lo retrato de la distingida y aristocrática esposa de
Mr. Legahit, secretari d' aquella legació.

Allavors emprengué ab sos companys íntims, una ex-
cursió pera Italia, visitant degudament Nápolis, Pompeya,
Florenca, Milan, Génova, Turin y Venecia; en quinas
ciutats son pensament volava admirant en molts punts lo
gèni y esplendor de las antigas etats, representat en los
monuments sumptuosos y venerables; en altres, la mag-
nificencia y magestat fastuosa d' unas generacions qu' ho
sacrificaren tot á l' art, al plaher y la bellesa y en totas
parts, sentí á son cor glatir ab sensació agradable y dolsa,
al aspirar los ayres d' aquella terra, impregnada de aro-
mas, grans recorts y poesia.

Per tot lo indicat més amunt, se veu ben manifestat
que en l' estranger apreciaban degudament los mérits d'

en Serra; y en efecte, las obras de nostre amich eran solicitadas per los intel·ligents de Italia y Fransa y per los corresponsals y agents artístichs de Inglaterra y Estats-Units, que las hi pagavan á preus més que regulars; fent-li infinits encàrrechs, que ell envá treballava fins á perjudicar son delicat organisme corporal pera cumplirlos; produhint á tot axó un pobre y sensible contrast, lo sentir en Catalunya dir á individualitats respectables, que 'l talent pictòrich d' en Serra no existía més que en l' aduació filla d' algun apassionament.

Nostre artista durant sa breu estada en la ciutat eterna feu duas remesas de sas escullidas obras, quals títols enumerarém més avall, anantse 'n després á recorre París y alguna altre important capital de Fransa y Suissa, ahont visitá los millors muséus, centres y academias artísticas, gosant y aprenent al contemplar las més notables produccions antigas y modernas, originals de eminents pintors de totas las nacions. Tornat altre cop á Roma, tingué encare ocasió de pintar un hermós quadro titolat «Un Iravo,» per encàrrech de Mr. Jaster de Marsella, per qui feu també sa magnífica obra «Los darrers dias d' una primavera» que meresqué un favorable judici de tota la premsa italiana, essent citat per algun periódich com la mellor y més inspirada producció de son pinzell; mereixent que fins un distingit escriptor, amich del opulent capitalista que adquirí son quadro, publicqués en una revista una carta dirigida á aquest, llohant y analisant magistralment la artística y sentimental composició del pintor barceloní.

En «La Pau,» «L' encantador de serpents,» «Estudi d' un árabe,» «L' odalisca morta,» «Una pagesa romana» y en las innumerables colleccions de dibuxos, ayguadas, apuntacions del natural y bocetos, havém admirat la forsa d' un géni y un mérit escepcional, mostrantnos á en Serra com á un artista de brillant pervenir; opinió que ben segur refermerán mos llegidors al veure y conéxer son «Recort de Florencia» y «Lo soldat del segle xvi» que

creyém serán esposadas ja, al publicarse estas incorrectas ratllas; representantnos la opinió sobre aquets quadros, ja que millor que nosaltres ho farán nostres esperts crítics d' art.

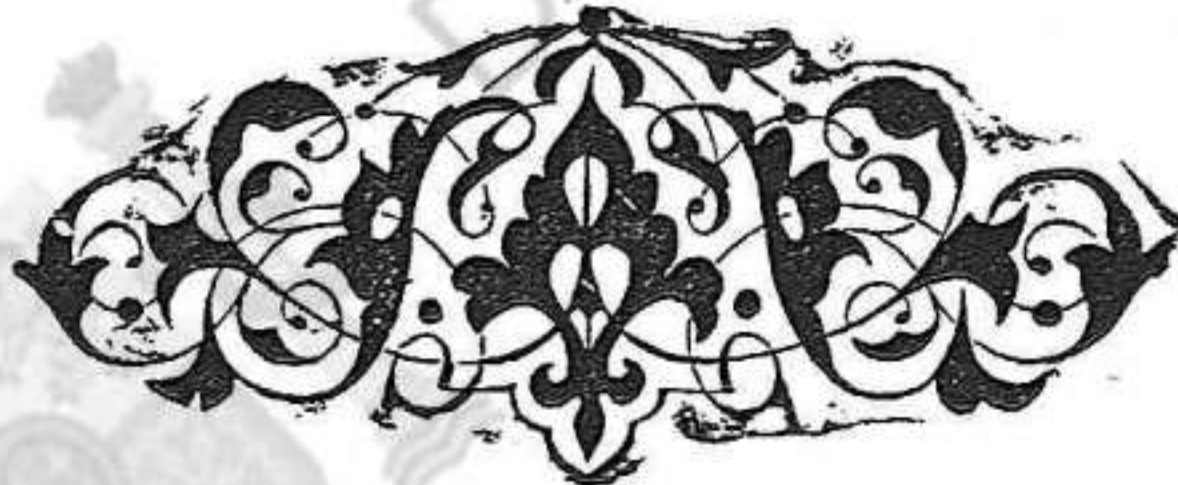
A primers d' Octubre del any passat, caygué greument malalt de las perniciosas y malignes febras que tantas incompensables pérduas causan als habitants de Roma. Seguint los parers facultatius, en Serra torná á Barcelona sens esperansas de vida y tots creyam ja haver perdut per sempre al més jove é inspirat de nostres artistas, y 'l dolor nos affligía pera veure 'ns massa prompte privats d' aquest pintor; quan los ayres de la pátria nos lo retornan are completamente restablert, després d' una llarga malaltía que l' ha tingut més de tres mesos lluytant entre la vida y la mort y que l' hi doná ocasió de poder apreciar lo bon afecte ab que sos amichs s' interessavan per ell, y especialment los Srs. Morera y Bartra que l' aculliren en sas propias casas quan ell creya no tenir altre esperansa que 'l repós etern.

En Serra pensa dexar prompte nostra ciutat y establir son taller á París, dedicantse exclusivament al art pictórich. No dubtem que son pinzell seguirá produhint magnífichs conceptes plens de veritat é inspiració; ell te ja bosquejats alguns passatges de la primitiva historia d' Egipte y Persia que pensa acavar complertament en lo punt de sa definitiva residencia, ahont podrá proporcionar més fácilmente los modelos, armas, trajos y mobiliari indispensables als assumptos de sas obras. Los camins de la gloria y la inmortalitat, s' han esbrossat per ell; are, sols nos resta esperar los nous y assahonats fruyts de son géni que inspirantse en las fonts dels sentiments y la bellesa farà revivre los héroes, gestas y costums d' uns pobles que honraren á las etats passadas; mentres mostrará viva y espléndida, á la gentil naturaleza embellida ab la poesía del art y del bon gust. Quan se veja afalagat y benvolgut dels més recomenats perso-

natges, que ab afany se disputin fins las més lleugeras y trivials apuntacions de son llápis y l' hi somriguen merescudament la fortuna, lo gotx y 'l benestar; allavors, l' hi preguém que encare que 's trobe en estrangeras llars, no oblide á la terra catalana, que 'l vegé náxe y tindrà sempre lo noble y digne orgull de poderse nomenar sa mare.

ARTUR MASRIERA.

Barcelona Maig 1880.

UN ESTUDIANT

RA ja mitj dia qu' encare no s' havia obert lo balcó de la cambra que 'n Lluís ocupava en la despesa de la senyora Rita.

Lo sol, sempre espléndit y manyagó, prou s' estacionava tot lo matí en aquell balconet acalentant lo roser y la clavellina que hi tenia la noya de la despesera; prou s' enmirallava en los vidres y enmareperlava l' estuch del fróntis; prou s' empenyava en entrar á dins, tan sols fos clarejant per la prima fonadura dels porticons ó deixant escorre algun qu' altre de sos lluminosos raigs per l' escletxa d' un galze mal ajustat; mes lo pobre no passava d' aquí: aquell camp l' hi era vedat.

Valga per la befa lo ben rebut qu' en cambi era per la cosidoreta que treballava ab sa máquina al peu meteix del balcó del costat. De bon matí, quan éll tot just aguaytava per l' horisó de la mar com si s' aixequés solemnement d' un inmens llit sobrecovert de satí blau y brodat de brilladoras estrelles, aquella ja l' anyorava, y tan bon punt lo veyá vindre, treya joyosa á fora la cadarnera y 'l canari, perque ab llurs cants li fessen més deleytosá l' estada.

Mes deixantnos de poesía y devallant altra volta á la

prosa, deya jo, y si nó ho dich are, que 'l dia á que 'm refereixo y en aquell' hora, se presentá á la despesa demanant á en Lluís un jove senzillament vestit. La señora Rita que com despesera modelo tenia ja fetas á motllo las respostas convenientes á consemblants casos, digué ab aplom digne de mellor causa, que 'l senyoret per qui demanava, no hi era; mes lo jove ab no menor serenitat, interposá que «ja 'l podia despertar ja; qu' eran amichs y li duya una bona nova, que li duya diners.»

—Jo creya tot lo contrari...—replicá la despesera, rient.
—Essent aixís, entre, entre.

Y com una vera estranyesa no ocorreguda en molt de temps, s' obriren los porticons d' aquell balcó ans de la una del mitj dia y un doll de sol, que ja no més traspasava un triángul del vidre més alt, penetrá en la sala escampanthi llum y alegría.

Calia sols entrar en aquella cambra y ficsarse un xich en los objectes, pera conéixer tot seguit ja no lo físich, mes també lo carácter, la il·lustració, las costums, las aficions, l' etat, lo cor de 'n Lluís.

L' orde del desorde era lo que regnava allí; tot estava á la má, tot á punt de fer son servey á un amo generós, espléndit pero viu de geni, que no vol perdre temps ni pararse en cosetas. Cap calaix ben tancat; lo piano overt y ab la romansa de barítono del Trovador posada en lo faristol á punt d' esser cantada; las vidrieras de la llibreria (proprietat de la despesera) mitj badadas també y dins d' aquella no pochs llibres ajeguts ó posats del revés. Cap cadira arrengrada ni desembrassada, totes ellas servant encare la posa en que las havia deixat en Lluís. Aixís l' una deya: «Aquí va seure 's pera tráurer uns mitjons del últim calaix, encare mitj overt, de la calaixera.» Un' altra: «Jo vaig servirli d' escambell per' arribar á la sombrerera que hi ha dalt de la llibreria ab la tapa penjant,» ó si ho voleu més clar, «en Lluís no l' usa gayre 'l sombrero de copa,» Altras duas, posadas, cara á cara, al costat de la taula, revelavan qu' aquell havia estat llegint, y gron-

xantse en l' una y estirant las camas damunt de l' altra. Lo llibre restava overt com si esperés un' altra tanda de lectura, y en la meteixa taula 's veyan barrejats ab la major confusió, periódichs satírichs com lo «Gil Blas» y «El Cascabel,» obras de Paul de Koc, llibres de texts de la facultat de Dret, «El Criterio» de Balmes, «Las baladas» de Víctor Hugo, «La Divina Comedia», «París en América» de Laboulaye, un tractat del joch de Carambolas y, en fi, un totum revolutum de papers y llibres tan oposats entre sí, que no podían pas concebirse amistosament afilellats en una biblioteca, sino apilotats en un desorde com aquell.

¿Qué no deya del cervell de 'n Lluís semblant barreja? ¿Qui no veyia allí al estudiant alegre, bullanguer que, com la papallona, flayra aquí, flayarà allà, á tot arreu trova aromas y en lloch la flor que 'l fixse y retenga per sempre més?

La Sra. Rita indicá al foraster lo llit dont dormía en Lluís y eixí afora. Aquell restá una estona contemplant somrisent á son bon amich qui, poch menys que feixat ab los abrichs, girat de boca terrosa y estés de brassos, guardava la immovilitat d' una cariátide.

L' amich sentía com cert remordiment de despertar-lo; mes á la fi 's determiná á ferho.

—Ola, Batet! tú per aquí?... Quin' hora és?—exclamá l' estudiant ab los ulls encare com unas taronjas.

—Vaja, vaja, que ja es hora, home... ¿Encare ets tan mandrós?... Qué potser has vetllat algun amich avuy?—digué ab benévola rialleta 'n Batet.

—Cá, home, cá! Lo qu' és, que tinch una desgracia molt gran: que visch fora de la meva patria... No has sentit parlar may dels antípodas, d' aquells que tenen lluna mentres nosaltres tenim sol? Donchs jo só un antípoda trasplantat que, com segueixo las costums de la meva terra, soch malmirat en aquesta. Si jo visqués allí com aquí visch, fóra l' home més matiner de tots: me llevo á la una. Tot es relatiu en aquest mon, tot es relatiu!

—Ja! ja! ja! Sempre 'n tens una pera dir—... Mare de Deu y que 'n ets de felís, tú no envellirás may.

—Nó, per are y tant que dure aixó del estudiar, no tindria de qué queixarme si granagés un xich més. Es la gran vida noy si durés més y un no anés tant curtet de pistrinchs, com te dich.

—Bé, que no vols lo que 't porto?

—Qué potser arrivas de Sabadell?—cridá l' estudiant incorporantse de sopte.

—Sí, home, sí. He vist á la teva mare y m' ha donat una carta y...

—Y qué més?—Corre, digas.

—Y una unsa.

—Un' unsa? calla per Deu, calla que perdo 'l mon de vista.

Y no bé vá dir aixó, comensá á estirar ab grans estrevadas lo cordó de la campaneta, alarmant tota la casa y més qu' á ningú á la Sra. Rita qu' entrá corrents, mijt temerosa de que l' estudiant fos víctima d' aquell desconegut á qui havia tant fàcilment franquejat ella la porta.

—Sra. Rita, no 'm pose plat á taula, ho sent? no 'm pose plat á taula! Han arribat diners y vosté ja sap (y no se 'm ofén) que, quan jo granejo, tinch un plaher en afavorir á M. Justin. Lo meu amich m' hi acompanyará.

—Nó, home, no sigas boig...

—Já ho pot dir si n' es... ja ho pot dir. Vegi are meiteix á que há vingut aquell repich de campanas que m' ha espantat de mala manera. Ah, cap vert!... cap vert!...—feu la despesera ab ayre que revelava tindre no menys simpatía per l' estudiant que son amich.

—Cóm, boig?—replicá aquell.—Ves si no ho refrescáram. La mare está bona, á casa tots están bons y 'm portan un' unsa, no es veritat? Li sembla poch donya, (avuy no li diré senyora) donya Rita? Y qué 's pensa vosté que no li vindrá de gust á en Batet acompanyarme? No veu que també está á despesa, ja tindrà gana, ja... En sa vida s' hi ha vist éll á casa 'n Justin... Perque 'l senyor, aquí hont lo veu, es un pobre fadrí rellotger, un rellotger de pervindre demá que 's plante, com jo un advocat de pervin-

dre. Tots dos estém encare en la closca de l' ou, pero ja veurá vosté quan anirém més ben alimentats... Vaja, no s' enfade, no pose aquesta cara, qu' aquí tots som uns. Devant de la gent séria, á casa meva per ecsemple, jo la poso á vosté 'ls núvols; pero no veu vosté meteixa que si jo digués al meu amich qu' aquí menjo tan bé com al restaurant, me tindria per un mentider?

La pobra despesera, que sobre no tindrer fel, portava gran afició á son estudiant, se posá á riure, y torná ab sa eterna y senzilla reconveniçó:

—Ah, cap vert!... cap vert...!

—Bé, senyora,... vull dir, donya Rita, jo ja tinch los mitjons y 'ls calсотets posats y, si no se 'n vá, salto del llit fet un *Comendador* de teatre d' aficionats: blanquet com un colom.

—Uy...! feu la despesera apuntantse l' índex al front y eixint del dormitori ab la rialleta als llabis.

—Nó, no se 'n vaje encare, escolte... Batet: donali l' unsa; cóbres lo que li dech, que ja no sé quan puja. Veu, també n' hi ha pera vosté, dona!

La senyora Rita, prengué la unsa y eixí de la cambra.

—Perque la fas pertener aixís?—digué 'l rellotger quan la vejé fora.

—Y cá, home; si es la criatura més bona del mon. N' hi faré cent per un pá sol y no se m' enfadará may.

Y tot dihent aixó, l' estudiant comensá á rentarse y empolaynarse, recorrent tots los mobles de l' habitació. S' asseya en una cadira pera posarse las botinas; en un' altre se ficava 'ls pantalons, y apoyava 'l peu en lo tamboret del piano pera respallarse 'ls; buscava la camisa y la trobava penjada en lo pom de la vidriera; la corbata, y tenia d' estirla d' un cantó del mirall qu' estava penjat demunt de la calaixera; bojejava cercant un puny escapat de la mànega per falta de botó y 'l trobava per fi barrejat entre 'ls papers de la taula escriptori, y á mesura qu' ell s' endressava, anavan quedant desembrassats los mobles de las innúmeras penjarollas ab qu' estavan impropiamment guarnits.

Quan quedá llest de la *toilette*, se ficá á la butxaca duas pessetas que tenia esbarriadas per demunt de la calaixera, s' embutxacá també la carta de sa mare esperant á desclóurela més tart y eixí ab en Batet.

Al peu de la porta trová á la Sra. Rita, que li entregá 'l cambi de l' unsa. Ell, sense contarlo, l' abressá gayre bé fins á desconjuntarla, y baixá corrent cap al carrer tot cantant: «Allons enfants de la patrie, á esmorsar á ca 'n Justin» mentres la despesera pe 'l ull de l' escala cridava —«ah, cap vert, cap vert!»—y en Batet lo seguía mort de riure.

.....

Acabat l' esmorsá lo mosso presentá 'l compte.

«Esmorsá	8 pessetas.
«Cigarros	2 »
«Café y plus café	2 »
	<hr/>
Total	12 pessetas.
	<hr/>

L' estudiant dóna demés una pesseta de propina y després desclou la carta.

De sopte 's posa sério; acaba de llegir lo següent: «La unsa que t' entregaré 'l noy de ca 'n Batet, la donarás á la teva tia Antonieta pera que 's cobre la mantellina que m' ha enviat.»

Se fica la má á la butxaca y exclama:

—Bé, encare 'm sobra un ral pera escriure á casa.

NARCIS OLLER Y MORAGAS.

LO CASTELL D' ARAMPRUNYÁ

II

Parroquia de S. Miquel.—Terme de Aramprunyá.—Importancia estratègica del castell.—Fets referents al mateix; es situat en lo segle xv. ¹

A mencionada iglesia de S. Miquel formava parroquia ab vehinat propi, agregant-se posteriorment al terme y parroquia de Gavá.

Lo castell doná nom á dilatat territori conegut per «terme d' Aramprunyá», qual extensió no 's pot fixament precisar; pero probablement s' extenia desde la mateixa vora del Llobregat fins á las costas de Garraf, abarcant en sos límits las parroquias de S. Cristófol de Begas, Castelldefels, Gavá, S. Climent, Viladecans, S. Boy y la ja repetida de S. Miquel, ab llurs corresponents vehinats y territoris, segons se despren de mòlts documents antics referents á aquestas parroquias, en los que, al citar

¹ L' autor ha escrit tot lo que segueix á la vista de datos extrets del Arxiu de la Corona d' Aragó, del particular dels actuals successors en aquesta Baronía, y de las demás obras qu' oportunament se citan.

per exemple la de S. Climent, s'afegeix: «dins lo terme del castell d' Aramprunyá»; succehint lo mateix ab las de Viladecans y demés anomenadas.

Ab lo transcurs del temps y per diverses causas va anar limitantse dit territori que quedá reduhit á las parroquias de Begas, Gavá y Castelldefels.

Per lo que mes avall se dirá al tractar ab alguna extensió de la possessió d' aquest castell y baronía, podrá comprendre la importancia estratéfica qu' ell tingué en la edat mitjana.

Referents al mateix hem vist publicadas las següents noticias copiadas del *Dietari* y del *Llibre de coses assenyalades* del Arxiu municipal de Barcelona y que transcribim textualment:

«XIX de maig de MCCCXXXIX. Lo distingit Nantoni Vinyals Notari, e sots Sindich de Barcelona, dix á mi Johan Scanth Notari e scribá de la Casa del Racional de la Ciutat, que los honorables Consellers volien e havien ordenat e deliberat que per haver ne memoria en sdevenidor fos mes per mi en lo present *Dietari* lo memorial següent scrit de ma del dit sots Sindich, lo qual es del tenor següent:

«En cert die del mes de abril any de la nativitat de nostre Senyor MCCCCXXXIX M. Luis March, Cavaller e Senyor del Castell de Alaprunya, per ell e per sos officials o guardes, penyoraren una ovella de cert remat de bestiar dovelles, les quals M. Barthomeu Miralles habitador de Barcelona pasava o feye pasar per lo terme del dit Castell de Alaprunya e per coll de Begues, venint lo dit bestiar de Penadés vers la dita Ciutat de Barcelona, e presa la dita ovella, lo pastor del dit bestiar fou penyorat per aquell mateix que li pres la dita ovella en dos croats de argent, les quals penyores deyen que se eren per dret de leuda e pasatge, e encara de herbatge; de asó lo dit M. Barthomeu Miralles atench als honorables M. Francesch Despla, M. Guillem Destorrent, M. Pere Dusay, M. Pere Busot e M. Matheu Dessoler, Conse-

»llers lo dit any de la dita Ciutat, dient que per privilegis
 »antiquats de la dita Ciutat, ell ne algun Ciutedá ne ha-
 »bitador de Barcelona no ere tingut de pagar los dits drets
 »com totalment per los dits privilegis ne fossen escarnits.

»E los dits honorables Consellers fahentse venir lo dit
 »M. Luis March, comunicaren ab ell dels dits affers é per-
 »que lo dit M. Luis March allegave que per privilegis del
 »dit Castell e tenie de aquell, ell podie fer les dites pe-
 »nyores.

»Foren vists los privilegis de la dita Ciutat e los dits
 »privilegis del dit M. Luis, e per tant com los dits privi-
 »legis de la dita Ciutat eren molt pus antichs que los dits
 »privilegis del dit Castell e perque ere axi mateix com la
 »dita Ciutat o Ciutedans de aquella per us antiquat no
 »han acostumat de pagar lo dit dret. M. Luis March gra-
 »ciosament torná e restitui al dit M. Barthomeu Mira-
 »lles o per ell a Nantoni Vinyals, Notari e sots Sindich
 »de la dita Ciutat, la dita ovella e per lo preu d' aquells
 »IV croats e daltre part los dits II croats penyorats, la qual
 »restitució feu lo dit M. Luis a xx de abril de MCCCCXXXIX.»¹

Del *Llibre de coses asanyalades*; «Diious xxviii de Se-
 »tembre d MCCCCLXVIII lo senyor Primogenit isqué de la
 »present ciutat per posar siti sobre lo castell de Pru-
 »nyana.

»Diuendres a XIII de Octubre del any MCCCCLXVIII la
 »gent de armes qui tenian assitiat lo castell de Prunyaná
 »intraren a forsa de armes la gran baluart del dit castell.

»Dimecres a xviii de dit lo senyor Primogenit feu con-
 »vocar al veguer de Barcelona la sacramental per anar a
 »la prunya per tant com se sap que lo R. J. (Rey Johan)
 »ab tot son poder deu venir a prunya per socorrer lo dit
 »castell. E lo mateix dia fou feta crida de part del dit se-
 »nyor que tothom de qualseuol ley ó condició que fos de
 »hedat de portar armes isques de la dita ciutat per anar al

1 Arxiu municipal de Barcelona, *Diet.* llib. 8, anys 1435 á 1441.

»dit castell per resistir al dit rey Joan e a sa gent. E la
»dita crida fou feta grantment en perjudici dels poblats
»de aquesta ciutat.

»Dimars a xxiiii de dit lo castell de la Prunya e los qui
»dins eren se reteren á la mercé o discreció del senyor
»Primogenit.

»Dilluns a xxx de dit foren peniats dos homens qui fo-
»ren presos ab molts de altres en lo castell de la Pru-
»nya.» ¹

JASCINTO TORRES Y REYETÓ.

1 *Llibre de coses asanyalades*, llib. segon, cap. 1.

À ROBAR MELONS

FRACMENT (*)

A tarde estava al cayent: lo sol tenyía suau-ment de blau-rosa las fitas del horisó: tot era calma, sols interrompuda per l'armòniosa remor del Ebro al despendres relliscant pe 'l pedrer del Molí.

Silenciosos, nos passejavam amunt y avall per los espessos passeigs de las moreras y fruyterars que de tota mena s' aixecan en aquesta hermosa ribera hont la Naturalesa ha prodigat ab generositat may prou agrahida los sèus dons.

Abstrets en la contemplació de los variats payssatges qu' á cada pas nos ofería lo curs del riu que descubríam per entre las magestuosas arbredas que s' balancejan en sos marges, sens adonarnos arrivarem á nostra senia hont lo mitjer ja 'ns tenía generosament preparat un dels melons mès dolços de nostra envejada cullita.

Y com lo coco Batista, que li deyan, no era gens aixut pera contarnos mil y una rondallas, ja que 'ns coneixía

(*) De la noveleta inédita *A la meua terra*.

la flaca, ni nosaltres ho eram menys tractantse d' amohinar al pròxim ab preguntas y curiositats que no sempre volía compendre, ben aviat nos contá la següent costum propia de la meua terra, y que s' trova més generalisada com més va.

—Es molt comú, en aquet temps, digué 'l coco Batista, en que la calda de las nits fa més aborribles los llansols, férsela passar ab sustos y bonas talladas de meló, y no sempre la dolsor d' aquestas compensan las escopetadas que causan aquells.

Figuris, continuá després d' aquesta entrada, y dirigintse á món company, que s' trovan set ó vuyt d' aquets xichs, y 'm senyalá á mí, boy assentats en los pedrissos de la plassa y que després d' haver fet enrejolar las galtas de quantas xicas per 'llá passen, se 'ls acut anar á robar melons.

Designada la sènia rés hi fa que sía la d' un de la colla; rés hi fa que tingan prou llibertat pera dir al mitger: heu tu, portans aquet ó 'l de més enllá: los melons tenen de ser robats, sino, tiran á verts ó á sopas: may s' trovan al punt.

Vé l' hora y ja me 'ls te arrastrantse per estos camps com esporuguidas serps, y tot fent, aquet vuy y aquet no vuy, tatxantlos desde la planta, ne llansan més que no 'n menjan.

Ja han fet de las sèvas: los melons ja han sigut robats: cal que 'l mitger se n' adoni, pero llavoras aquet may té l' escopeta adormida ni la paperina de sal entaforada, fa 'l sèu fet, y més d' una volta 'ls lladres ne surtan, si no morts, casi salats de l' esquena y altres llochs; y vegi ara vosté que 'ls fa riure y en que passen lo temps nostres xichs...

Acabada la narració de tal estranya costum, lo fill del mitger qu' ab la rialla á punt de rompre s' havia estat escoltant atentment á son pare nos fèu certs signos que jo vaig compendre molt bé.

Al ser entrat 'l vespre vaig dir á món company:

—Has de venir.

—Ahont?

Lo mosset respongué per mí:

—A robar melons...

Aceptada tan original invitació, nos dirigirem á la senia del coco Batista, per més que pocas horas avans havíam abusat de sa franquesa, acceptant lo tast dels millors fruyts de nostra propietat.

La nit era fosca, ni 'l més petit alé d' ayre trencava la calma d' aquell lloch.

Los *lladres* eram vuyt y 'l mosset nos *capitanejava*.

Coneguts com l' hi eran los indrets del melonar, ben aviat nos trobarem entre arrastrantnos y caminant ab mil penas pera no cridar l' atenció de la gent de la casa, arrancant aquells que més provas havían donat de respondre com cal al tast.

Es impossible descriure la emoció qu' experimentavam tot robant de broma: ja 'ns veyam descoberts pel mitjer ó per altra gent de las senias vehinas, y jo dech confessar que fins tremolava.

Los demés de la *companyia*, no acabavan 'l bromejar, ni 'l tast, y quant ja 'ns paregué que n' hi havia prou, sorprengué estranyament nostra atenció un ninot que n' havia fet 'l mosset d' una soca d' arbre vestintla ab sa brusa, son pantalon y sa catxutxa.

De moment no compreguerem á que obehía tal ridícula broma, pero de cop los crits dels nostres companys, ab lo fi de despertar al mitjer, que no s' havia adonat de nostra presencia, nos feu abandonar més que depressa, y cada hu pel sèu cantó lo lloch de nostra *proesa*.

Los companys lograren son objecte, perque obrintse la finestra de la casa que deixá pas á la claror del llum de la sala, y que vingué á ferir detrament al grotesch ninot fet pel mosset, aparegué 'l coco Batista qui no dient altra oració que: *jo os escarmentaré* tombá d' una escopetada la catxutxa del lladre imaginat.

—Qu' has fet, exclamá la muller del mitjer!

Y mentres aquet, espantat del séu acte, buscava á favor de la llum de la sala, lo cos del lladre qu' ab tot y 'l tir permanexía en son lloch, y sa esposa ab las mans creuhadas volía sentir los crits de la víctima, aparegueren mos companys al peu de la casa, y á la forta riallada ab qu' esclataren, lo mitjer confós tancá estrepitosament la finestra, mentres se 'l sentía desde baix llansar las mès terribles malediccions contra nosaltres.

A. M. y M.

Benissanet.

ANIVERSARI

MON cor plè de juvenesa
floria com un verger,
l' arbre ardit de l' esperança
sempre hi treya tanys novells;

Mes ta mort fonch la riuada
que pujant sobtosament
en una hora, en una estona,
del jardí 'n feu un areny...

Be he plorat aquest diluvi!
be he contemplat son desert!
prou de plant!... en lloch de llágrimes
cal de nou artigar l' herm.

La juvenesa me guarda
l' esforç de sos anys darrers.
¡Arbre donchs de l' esperança
torna 'l cor y reflloreix!

Oblidaré 'l dol per viure
si oblidarlo 's fa mester:
si tench á ma mare morta,
viva encara un' altra 'n tench.

Dels amors l' amor de patria
sempre ha estat l' amor mes ferm:
¡Mallorca, mare volguda,
ou mon crit d' anyorament!

Áydam á cantar tes gestes,
com m' aydaves altre temps
á fer tos gegants reviure
al entorn dels teus clapers.

De les raçes que 't poblaren
vull ressuscitar los fets;
¡embríagam ab la gloria
de somiarne un cant etern!

Mallorca, mare Mallorca,
á ma vista compareix,
desmantéllat de les ones
mostrante gentil com est!...

L' anyorança fa miracles,
ja 'n ma fantasía 't vetx!
Mes qu' ha sdevengut, dolça illa,
qué passa que no 't conech?

¿Quí dels dos ha fet mudança?
Tes afraus capficat tresch
sens trobarhi tes belleses,
sens guaytarhi tos joyells.

¿Tos boscaïges están mústichs?
s' ha enterbolit lo teu cel?
tes gestes son esborrades?
han caygut tos moniments?

De tots los tresors que estojas
no mes per un m' interés,
de tants recorts com despertes
un tan sols me 'n has despert.

Baix de tes serres mes altes
en humil fossar lo cerch;
cerch la tomba de ma Mare
revoltada de xiprers.

M. A. F.

22 Novembre de 185...

LA MARE TERRA

FILLS meus, mas fortas rocas
os donan pedra y marbres
per casas y palaus,
y veu 's aquí las socas
y branca de mos arbres
per fer mobles y naus.

Al fons de mas montanyas
hi trobaréu las minas
dels enfortits metalls;
y os donan mas entranyas
las ayguas crestallinas
que regan prats y valls.

Quan ve l' istiu enfullo
mos arbres, que os fan sébrer
que l' ombra es dols consol;
y al hivern me despullo
pera que pugáu rébrer
tota la llum del sol.

Jo os dono ricas flayres
per puras auras duytas
en invisible vel;
respiro y faig los ayres
y os dono axams de fruytas
mes dolsas que la mel.

Jo os dono las flors bellas
per ferne rams y toyas
que agradan al amor;
y com plujim d' estrelles,
perque pugáu fer joyas,
os dono arenas d' or.

Los continents ceyeixo
ab transparent onatje
de llachs y rius y mars;
créixer los boscos deixo,
pera que son brancatje
escalfi vostras llars.

De mas espigas brolla
lo pa de cada dia
que sempre demanéu.
La sava en mí sorolla
sens treva, y l' armonía
me vessa á tot arreu.

Mos arbres y mas plantas
tenen virtuts secretas
pera curar los mals.
Devant de mas lleys santas
los febles y 'ls atletas
son y serán iguals.

Y quan la mort detura
lo vostre pas, no trigo
en fervos alt honor.
En blana sepultura
vostres despulls abrigo
al fonzo de mon cor.

JOSEPH MARTÍ FOLGUERA.

À JOSEPH RIBERA ⁽¹⁾

À mon amich l' escriptor catalá En Francesch Fayos.

L A de les blanques almenes;
la regina del Albayda;
alhors plorada volguda
d' els fills de Roma y del Asia:

La que s' adorm al arrull
de ses fons de llinfa clara
sobre alcatifa de roses,
com si fos una sultana:

L' estimada del rey Jaume:
la d' els Borjes pairal casa;
la martre d' Anjou; la bella
la oriental ciutat de Xátiva;

Suferta y ensemps dijosa,
de llors y paumes voltada,
lo bressol fou de Ribera
honor y gloria d' Espanya.

Tantost lo célebre Joanes
menat á Valencia aymada
fou, clos en negre ataüt,
segons dispost ho deixara;

(1) Premiat ab un Accéssit en los *Jochs Florals* de Valencia, 1879.

Quant lo jovenet Ribera,
com floreta delicada
qu' aixerirse necessita
entre arbredes de mes sava;

Al verger florit d' Edeta,
cultivat pèl bon Ribalta,
se 'n ix un jorn, quant l' aurora
ab son mantell d' or y grana,

Tenyía 'ls níguls de porpra
y de vermell la montanya.
Ubriacat y cabilós
esmentant bellesa tanta,

Sonmiaba qu' en jorn molt pròxim,
dins l' escola valenciana,
podría al drap estamparne
los fins colors d' aquell' auba.

Mes tart, y encara molt jove,
Roma ses t.eballs esguarda.
Allí estúdia á Miquel Angel,
á Rafel d' Urbí, y acaba

Per cercar á Caravagi,
en cual escola Italiana,
Ribera feu maravelles
en el art que se inspirava.

Los purpurats, los vireys,
la noblesa y fins lo Papa,
en el espanyol contemplen
gèni de bellesa tanta,

Que li rendiren tributs
d' admiració y de lloança;
y al mot del *Espagnoletto*,
vòla per lo mon sa fama.

L' hermosa terra de Nápol's,
ab tota la bella Italia,
aquella que pretenía
ser de Ribera la pàtria;

En París, en l' Escorial,
y en lo palau del monarca,
esguarden fins huí ses obres
com richs joyells d' importancia.

Y demprés nostra Valencia,
que com palmera gallarda,
ovira desde ses paumes
á s' aymada filla Xátiva,

Donantli un bes cada jorn
ensemps que rumbetja l' auba;
sembla que li diu sens dupte:
—d' eixe genit que hui canta

La llira d' aqueix poeta,
jo tinch los tresors en casa!—
¡Que sofirent fesomía
té aquella jove romana. ¹

Qu' ab molt quidado y molt tento
extrau lo dart, qu' ha fet llaga
dins del cor d' aquell sant martre
que lligat está á una branca,

y ab dolor se despenjolla
ab lo rostre vers l' espal-la!

Y aquell superb *Naiximent* ²
que dintre la Seu se guarda,
ab aquella dolça Verge
y aquell Nin que té 'n sa falda!

Sublim é inspirat artiste
qu' ab entussiasme y constança
pogueres robar un dia
les belles tintes del auba,

y ta mágica paleta
al fi llens les trasportara,
destacant hermosos grupos
de pura essencia cristiana,

(1) Fabiola y S. Sebastiá, quadro del Museu de Valencia núm. 706.

(2) Seu de Valencia.

ó recurrint á les faules
de mitològica estampa;
en mig d' un dibuix correcte
y forma ensemps delicada:

Ab giques y escases forses,
menar vullch á ta garlanda,
petites flors sense aroma
al verger de la mehua ànima:

Un recort y una promesa,
s' endon tan sols en ma esparsa.
¡Llaor etern á Valencia!
¡Eterna llaor á Xàtiva!

Valencia 1879.

JOSEPH BODRIA.

ESTIMADA

«I miei pensier dietro a lei vanno.»
PETRARCA.

SONET

A HONT trobarte, dolsa prenda mia,
de mos somnis d' amor visió encisera,
imatje pura, flor de primavera,
que ab set de ton amor l' ánima ansia?
Ton pensament me torna la alegria
si 'l cor adolorit la pena altera,
y á la vida real mon cor t' espera
per amarte, com sombra te volia.
Tinch afany de sentirte y de mirarte,
y de tos ulls en la claror intensa,
ofegarme, del goig de contemplarte:
mes sí, ficció que l' ánima condensa,
sense esperansa quedo de trobarte,
moriré trist en soledat inmensa.

JOAN PERPINYÁ.

BIBLIOGRAFÍA

APUNTES PALEOGRÁFICOS PARA USO DE LOS ALUM-
NOS DE LA ESCUELA ESPECIAL DEL NOTARIADO, POR LOS PRO-
FESORES DE LA ACADEMIA PALEOGRÁFICA DE BARCELONA.
(*Tipografía española, 1880*)

A extensió que justament ve donantse en nostra época als coneixements arqueològichs y paleogràfichs, y la afició que ella naturalment desperta, sens contar que per Real ordre del any 1874 se precisá als cursants de notaría que ans de sa reválida acreditian tenir coneixements en lo segon dels rams de dita ciencia, per ells tan necessari; ha induhit als professors de la Academia paleogràfica d' esta ciutat á publicar un tractadet que modestament anomenan *Apuntes*, donant en ell las nocions mes fonamentals de quant pertany á escripturas, lletras, fórmulas y demás necessari no sols per una noció técnica y gráfica de la paleografía, sino per versarse en lo formulari intrínsech y ritual que mes convé á 'ls dits cursants, teórica y prácticament. A igual fí s' acompanyan trassumptos de diferents escripturas originals, presas dels richs arxius de la Corona d' Aragó y de Can Dalmases (sigles XII al XV), com son ápocas, capítols matrimoniales, confessions, testaments, establiments, poders, donacions y vendas, ben escullits pera dar á coneixer la rutinaria complicació de son clausulat, y desentranyar l' embull que en est particular enclouhen las antigas contractacions.

Forma lo present compendi un tomet de prop de 200 planas (in 8 °), dividit en 30 capítols ó *llicions*, que venen á ser tres parts en ordre gradual, comensant per la definició y classificació de la *Paleografía*, nom y definició de las principals varietats d' escripturas, iniciació y desenrotllament históric de l' art d' escriurer; alfabet, notas tiro-nianas, monógramas, números, abreviaturas; reglas pel trasllat d' escripturas paleogríficas; ortografía y sas modificacions; formas de lletres, puntuacions y signes; materias per escriurer, *papiros*, pergamins, vitelas y paper, ab las principals fábricas y marcas d' est últim, materia nova y molt útil per coneixer sa fetxa y procedencia; tintas é instruments d' escriurer. Segona part: *diplomática*, definició, classificacions: lletres partidas per *abc*; modelos y sucesió de fórmulas; fetxas, datas y cómputos, comparat lo romá ab lo vulgar, oferint un clar sistema de reduccions; varietat de signes y rúbriques dins del sistema paleogrífichs; scripturas ó actes notariales y notoris, nomenclatura y classificació. Tera part: historia dels segells y sos lligams; estudi dels contrasegells, segells secrets y sas varietats en Espanya, ab explicació dels pontificis, reyal y particulars; paper timbrat y retimbrat, historia: lletra paleogrífica dels documents, é importancia de son estudi, y somera classificació dels eclesiástichs: nom y autoritat de varias coleccions ordenadas de documents; y per fi algunas indicacions generals sobre la crítica diplomática, son objecte y sa importancia.

Del precedent resúmen apar que la materia tractada es fecunda, é interessa no sols als alumnos de notari sino á qui 's vulla que 's dediqui al ram de lletres y lliteratura. La redacció nos sembla bastant correcta, clara y senzilla com atany á l' ensenyansa, y concisa sens mesquinesa segons requer un compendi.

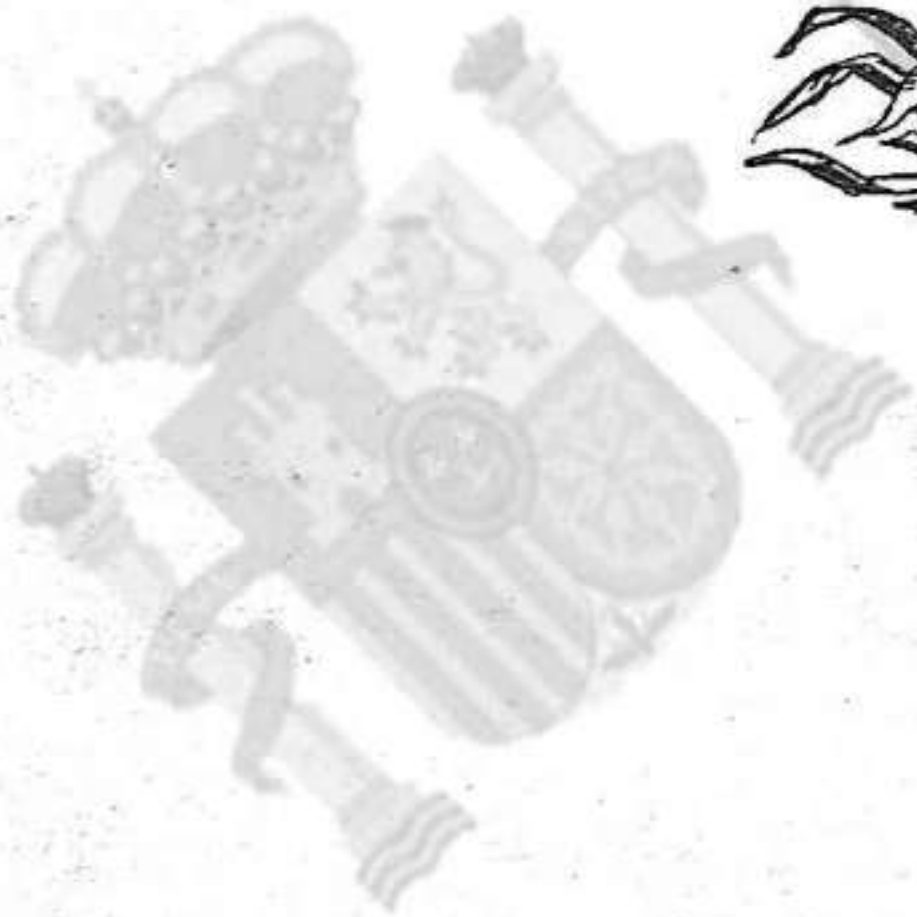
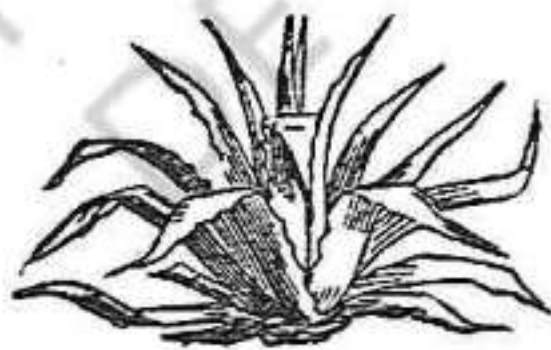
Lo que trobém superior á tota lloha, es la secció de facsímils, que trets pel sistema heliogrífich, no cal ponderarne sa exactitut, com reproducció dels originals per sí mateixos; cosa que no alcansaban grabats, litografías ni altres procehiments fins vuy coneguts, y que dónan gran válua á esta obreta sobre d' altres molt mes importants y acabadas, puig als versats en paleografía 'ls hi consta la impossible reproducció matemática de un manuscrit qualsevulla, sent aixís que no 's pot estudiarlo ni compendrerl' d' altre manera, ja que una petita variació, equivocació ú omissió del trástmes insignificant, basta per trencar lo sentit y la índole de la scriptura; cosa que 'ns consta de llarga experiencia propia.

Llástima que, sens dupte per excusar gasto, los modelos no sian mes nombrosos, sobretot en lletres cursivas y processadas dels sigles *xvi* y *xvii*, que tanta dificultat presentan per l' abús que llavors hi hagué en estirar las lletres á fi d' aumentar fullas ab tal que en Castella sobretot, los actes públichs ó processals venen á ser una confu-

sió de ratllas merament tremoladas, en que fins los mes hábils no poden esverinar forma de lletra.

Eix vuyt y la pobresa d'impressió y de paper, son las únicas tatxas que veyém en los *Apuntes* de la Academia paleográfica; la qual no per çó ha deixat de donar una senyalada mostra de bon zel, y una obra que feya gran falta, y que es verament profitosa á sos llegidors.

J. P.

MINISTERIO
DE CULTURA

SECCIÓ DE BELLAS ARTS

MAIG

amb vera satisfacció hem de consignar que no ha decaigut durant la present quinzena la importància artística de nostra ciutat á judicar per la qualitat y quantitat de las obras exposadas.

Hem de comensar la present revista parlant d'una obra atribuïda al gran mestre de la escola lombarda, Antonio Allegri, conegut mes principalment per Correggio. L'assumpto del quadro es una dona ajeguda, mitj núa. En lo fons s'hi veu un jove assegut, en actitut melancólica; demostrant las carns y robas de la dona, tractadas d'una manera admirable, la manera especial de fer de tant celebrat autor.

En l'establiment del Sr. Parés s'han exposat tres quadros deguts un d'ells el Sr. Escolá y 'ls altres dos al Sr. Alfaro.

Lo Sr. Escolá ha presentat un efecte de llum artificial en qual género n'es mestre. En altre ocasió elogiarem degudament á dit artista y sa última obra nos ha confirmat en nostra opinió.

Dos paysatjes dels voltants de Girona son los dos quadrets deguts al pinzell del Sr. Alfaro y tots dos son animats y simpátichs. La composició es bona y la aigua es de molta naturalitat, sobretot en lo paisatge situat á la dreta del espectador, si be nosaltres preferim com á conjunt y seguretat de color lo de la esquerra.

Lo Sr. Roig y Bofill ha exposat alguns quadrets que s'distingeixen per sa frescor de colorit y perspectiva aérea, essent per nosaltres lo mes ben executat un en que s'hi vehuen uns pollançres afilerats á lo llarch d'un canal ó riu qual aigua te molta veritat y es transparent.

Lo Sr. Cortina ha exposat un quadro que guanyá lo primer premi en la Exposició celebrada últimament á Valencia. Representa á la Verge María tenint á sa falda lo Cristo mort. La testa d' ella y manto que li cubreix es bonich de color y ben dibuixat; produhint lo total del quadro bon efecte, donat son estil decididament bizantí.

En los aparadors de la botiga del Sr. Monter s' hi ha exposat lo retrato, en tamany natural de D. Alfons XII. Segons s' ha dit, aquest retrato deu esser col·locat en lo Saló de sessions de la Diputació provincial de Girona. En alguns fragments d' aquest quadro s' hi veuhen molt bonas qualitats pictóricas que demostran notables condicions. Del Sr. Masriera (Joseph) es una marina representant una vista de Tossa pintada ab energía y vivesa de tons. No es menys celebrable en aquest quadro la composició y perspectiva aérea que dona bona idea de la pintoresca platja de la costa catalana.

Lo Sr. Masriera (Francisco) ha exposat un retrato de senyor executat ab elegancia y verdader gust artístich. La cortina de vellut carmesí que li serveix de fons, fa molt bon contrast ab la figura y está executada ab coneixement y veritat.

Altre obra exposada en lo expressat establiment es un quadro del conegut artista Sr. Llovera. La qualitat principal d' aquesta obra consisteix en la simpatía de las figuras dibuixadas destrament però sens fugir d' aquell convencionalisme que caracteriza á dit artista. Tres figuras componen lo quadro, y son una senyora, una criada y una criatura. L' actitud de la segona fent caminar á la criatura es natural, mes no ho es la de la Sra., desproporcionada y poch ben entesa. Lo tó general del quadro es agradable no obstant de que se hi nota falta de llum y es fals de color.

Un paisatge del Sr. Alfaro s' ha exposat en la propia botiga y ben poca cosa de nou podrem afegir á nostre anterior judici després de fer constar que l' paisatge en qüestió está perfectament armonisat y ab riquesa de detalls ben fets y que enriqueixen la composició general del quadro.

En lo salonet del Sr. Parés s' hi han exposat obras dels Srs. Meifren, Amado, y Brel. Del primer son varias tauletas, representant algunas vistas de diferents poblets de Catalunya y un paisatge de grans dimensions. En totas aquestas obras s' hi nota un gran avens y las notables condicions que per la pintura posseheix aquest jove pintor. Energía y domini en lo dibuix y vivesa en lo colorit son las qualitats que distingeixen al Sr. Meifren y proclaman son gust artístich y sos coneixemants.

En lo paisatge principal s' hi notan molta veritat y bona escola en los llunys y primers termes. L' herba es ben tractada, las figuras son en general, ben dibuixadas, fent especial menció dels dos joves qu' están al peu d' un arbre per sa naturalitat y bon dibuix.

La obra deguda al pinzell del Sr. Amado es un altre paisatge que 'ns apar de colorit afectat y qual composició no causa tot lo bon efecte que seria de desitjar á causa d' estar lo quadro diagonalment partit per una massa fosca que representa un barranch que destaca d' un cel pur y un altre trós de paisatge plé de llum.

Las rocas que s' trovan á la part esquerra del quadro son convencionals tant de forma com de color. Tots los detalls están pintats ab conciencia y potser massa acabats los del fons.

Tres quadros ha exposat D. Joseph María Brel que cridan ab justicia l' atenció. Lo Sr. Brel dibuixa ab vigor; emperó no coloreix tant be com fora de desitjar. Lo quadro representant unas barallas entre valencians, per qüestió d' amors, es á nostre entendre lo mes sentit y lo mes ben executat. Las robas de las figuras tenen calitat y están tractadas ab molta pulcritut.

L' altre quadro que representa un dentista del sigle passat s' recomana com l' anterior per la correcció del dibuix y per la posa natural de las figuras. Lo colorit peca mes que l' primer dels defectes mencionats á causa d' esser las parets blanques y haverhi algun moble pintat ab massa viva de color. Los detalls están perfectament acabats, sobresurtint, per sa veritat, lo braser de primer terme, pintat ab molta seguretat y d' entonació ben trovada.

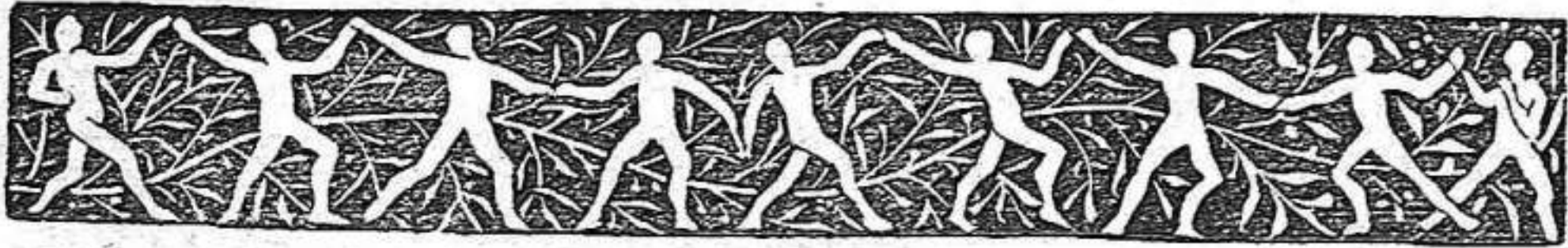
L' última de las obras del Sr. Brel es un paisatge massa sensill ó mellor dit en la última expressió de la paraula; puig consisteix simplement en uns quants bous pasturant los quals están mellor de colorit que 'ls quadros anteriors. Lo restant del quadro está descuidat y pobre de color. De totas maneres los quadros del Sr. Brel deixan veurer grans qualitats per la pintura y desitjariam tenir novament ocasió d' admirar altres obras de dit pintor valenciá.

Lo Sr. Amell ha exposat dos quadros en la botiga del Sr. Monter. Es un d' ells una escena de costums catalanas y está fet ab la valentia de colorit y pulcritut de dibuix á que 'ns te acostumats lo senyor Amell. Lo segon quadro representa una ferreria ahont l' autor ha volgut ensenyar sa trassa y coneixements en combinar los efectes de llum, al mateix temps que la naturalitat y expressió de las dos figuras del quadro. La composició d' abduas obras es molt celebrable.

Ab la present revista donem per termenada nostra tasca y 'ns despedim de nostres llegidors.

ARTHUR GALLARD.

NOVAS

' han publicat las bases del certámen literari del *Eco de Badalona*. Vejíense los premis y bases d' aquest certámen. Flor natural. Al autor de la més inspirada poesia, qual assumpto's deixa al gust del concorrent —Brot de llorer de plata. Al autor del treball més important referent á las melloras de que es susceptible la vila de Badalona.—Viola d' argent. A la mellor poesia á la verge en sa gloriosa assumpció:—Una ploma, sello, raspador y plegadora d' argent sobredaurat. Al poeta que més be ridiculisi l' espiritisme.—Una medalla de plata. A la mellor poesia en elogi del Príncep de Vergara y del Marqués dels Castillejos —Una copa de plata y or. A la mellor poesia sobre 'l descubiment de las Américas —Una joya artística. A la mellor poesia humorística de tema lliure.—Una llansadora de plata. A qui més be canti la industria.—Una ploma d' argent. Al autor de la mellor pesa ó drama basat en los usos ó fets d' aquella vila.—Una joya de plata.—A la mellor poesia contra 'l vici del joch.—Dos figuras de argila. A qui cante més be las tendresas dels primers amors.

Los treballs s' enviaran á la redacció del periódich avans del 31 de Juliol, de la manera que es de costum en altres certámens.

Ha termenat en la Academia de Bonas lletres de nostra ciutat la discussió de la *Ortografia catalana*. Sabem que proximament veurá la llum pública.

Ha sigut nombrat corresponsal artístich de *L' Illustration* de París en aquesta ciutat lo distingit dibuixant D. Apeles Mestres.

A mes de las correspondencias de nostra ciutat que semanalment publica *Las Provincias* de Valencia, n' ha comensat altrás endresadas á D. Vicens V. Querol degudas á D. Teodor Llorente. La

primera que ha publicat 's refereix entre altres particulars á las festas dels Jochs Florals y del Milenari. Nostre mes coral agrahiment á son autor.

Ha arribat á aquesta ciutat nostre paisá y ferm catalanista D. Felip Cusachs, dibuixant de *La Llumanera* de Nova York y de altres publicacions del Nort-América.

Hem rebut magníficament imprés lo programa del certámen literari musical de la societat *Julian Romea* que tindrà lloch lo darrer diumenje de Setembre d' enguany. Si com entussias tas pel cultiu de las lletras felicitem á dita societat per la abundancia y la riquesa dels premis oferts, com á catalanistas nos planyém de lo desayrada que en lo certámen queda nostra llengua. Vint premis s' ofereixen en lo cartell y d' aquestos sols poden aspirar nostres escriptors als següents:

Premi ofert per D. Alfredo Romea y Diez consistent en la corona regalada á Romea en las primeras representacions del *Sullivan*. S' adjudicarà á la mellor composició poética dedicada á *Julian Romea en el Sullivan*.

Premi ofert per l' Ilm. Sr. D. Agustí Urgellés de Tovar, consistent en una ploma d' or y plata ab lo nom del premiat. S' adjudicarà al mellor sonet á *Julia Romea en El Hombre de Mundo*.

Premi ofert per D. Lleó Fontova. Una copa neogrec de bronzo platejada, á la mellor poesia catalana en llaor del gran artista.

Premi ofert per D.ª Carlota de Mena y D. Antoni Tutau. Una escultura artistica de terra á la millor poesia dedicada al *Naixement de Juliá Romea*.

Premis oferts per la Direcció de la Societat *Juliá Romea*. Una ploma d' or y plata s' adjudicarà á la mellor poesia dedicada *A la mort de Juliá Romea*; una copa artistica d' or y plata á la mellor comedia ó tragedia catalana en tres actes; premi extraordinari de honor, consistent en una flor natural ab llas brodat d' or á la mellor poesia de tema libre. Qui obtingue est premi deurá oferirlo á la dama de sa elecció, la qual, proclamada reyna de la festa, ocuparà 'l trono destinat al efecte y distribuirá los premis concedits.

A tots aquestos premis també hi pot concorre la poesia castellana escepte l' ofert per lo Sr. Fontova y l' ofert á la mellor comedia ó tragedia catalana que quedan exclusivament reservants á nostra llengua.

La Direcció de dita societat ofereix una lira d' or y plata al autor del mellor *Himno triunfal dedicado á Julian Romea* per coro d' homes á 4 veus á saber: dos tenors, barítono y baix ab acompanyament d' orquesta. La lletra te qu' esser castellana y 's deixa á la elecció del compositor, y una batuta d' or, plata y ébano al autor de la mellor obertura ó pessa musical de carácter sinfónich composta á gran orquesta y dedicada á Juliá Romea.

Podrán concedirse accéssits y mencions honoríficas. Las obras (inéditas) se adméten fins al 31 d' Agost en casa lo president de dita societat D. Francisco Planas, carrer de Mendizabal, 16, 3, Barcelona, essent la forma de presentació de las composicions la usada en tots los certámens.

Hem rebut bellament estampat lo drama de D. Frederich Soler

que últimament s' estrená en lo teatre Romea ab lo títol de lo *Forn del Rey*.

Se 'ns ha remés la tercera edició que D. Francesch Ubach y Vinyeta ha fet de sa obra distingida en los Jochs Florals del any passat *Joan Blancas*.

També se 'ns ha passat la segona edició de la joguina en un acte de D. Eduart Aules *Lo Diari ho porta*.

Próximament apareixerá en aquesta ciutat una nova publicació en nostra llengua ab lo títol de *La Ilustració catalana*.

Amants com som de veure extés per tots los camps nostra literatura, felicitém als iniciadors de la idea desitjantlos bon acert en la empresa. Dirigirá aquesta publicació D. Joseph Franquesa y Gomis.

En l' Ateneo Barcelonés se reuní lo dilluns passat la secció de literatura pera procedir á la elecció de la Junta, resultant nomenats los Srs. següents:

D. Joseph Feliu y Codina, pera la Presidencia, D. Emili Vilanova, pera la vicepresidencia, D. Frederich Rahola, secretari, revisor D. Esteve Sunyol y vicesecretari D. Enrich Collaso. D. Eussebi Corominas queda nomenat pera representar á la secció en la Directiva.

SUMARI

ARTUR MASRIERA.	Enrich Serra.	433
NARCÍS OLLER Y MORAGAS.	Un estudiant.	441
JASCINTO TORRES Y REYETÓ	Lo castell d' Aramprunyá.	447
A. M. Y M.	A robar melons.	451
M. A. Y F..	Aniversari.	455
J. MARTÍ Y FOLGUERA.	La mare terra.	457
JOSEPH BODRÍA.	A Joseph Ribera.	459
JOAN PERPINYA.	Estimada.	463
I. P..	Bibliografía.	464
ARTHUR GALLARD.	Secció de Bellas Arts.	465
	Novas.	469